

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

VM-näkökulma HVA- ohjaukseen ja talouteen

SUSANNA HUOVINEN, ALIVALTIOSIHTTEERI
TERVEYS JA TALOUS RY
28.8.2024

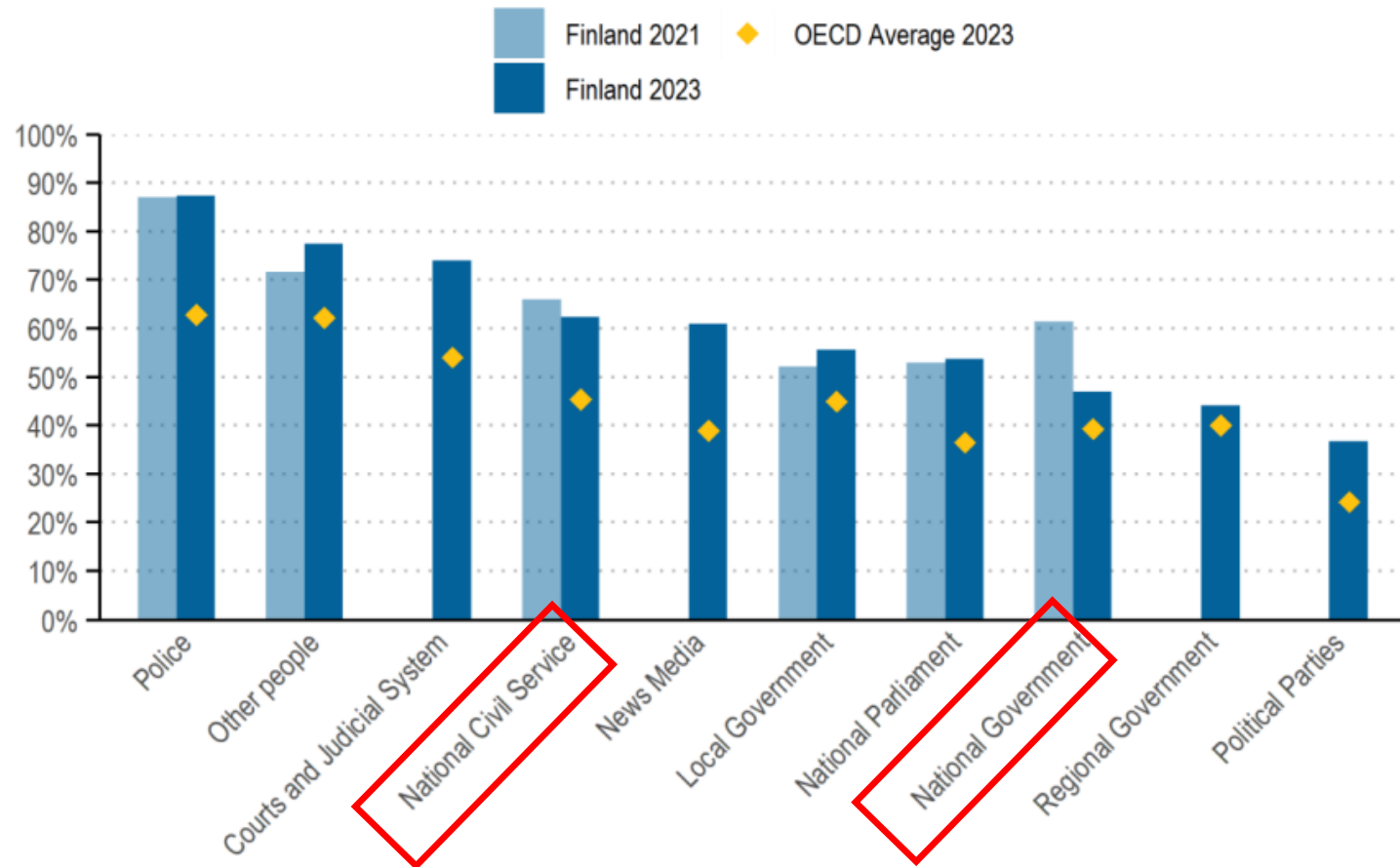

Esityksen sisältö

1. Luottamus on suomalaisen yhteiskunnan supervoima
2. VM turvaa tulevaa
3. Julkisen talouden vakava tilanne haastaa kaikkia
4. Hyvinvointialueiden ohjauksesta
5. Hyvinvointialueiden onnistuminen on yhteinen tavoite

**Luottamus on suomalaisen
yhteiskunnan supervoima**

Suomalaisten luottamus yhteiskunnallisiin instituutioihin ja kanssaihmiin vuosina 2021 ja 2023

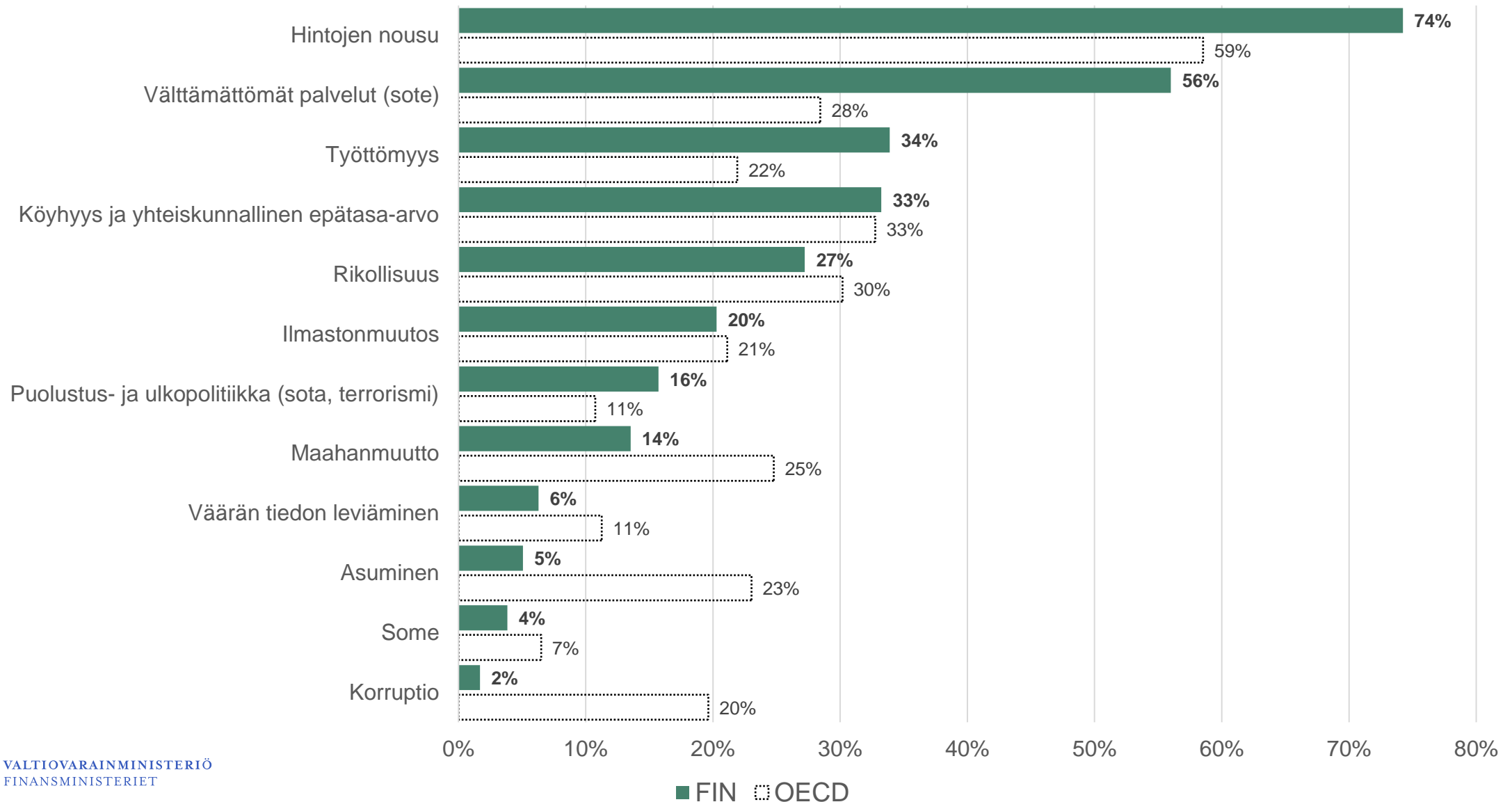
- luottamus poliisiin kaikkein korkeinta Suomessa (**FI 87 %**, NO 77 %), myös oikeuslaitos (FI 74 %) nauttii vahvaa luottamusta

luottamus Suomen valtionhallintoon on laskenut hieman, mutta edelleen parhaiden maiden joukossa (IE 66 %, IS 64 %, **FI 62 %**)

kunnallishallintoa (FI 56 %) ja eduskuntaa (FI 54 %) koskeva luottamus on hienoisessa nousussa, sen sijaan HV-alueet (FI 44 %) jää viimeiseksi yhdessä poliittisten puolueiden (FI 37 %) kanssa myös suomalaisten luottamus kanssaihmiin on varsin suurta 78 % (ka. 62 %)

Note: 'High or moderately high' corresponds to the aggregation of response options 6-10 to the question "On a scale of 0 to 10, where 0 is not at all and 10 is completely, how much do you trust [institution]?"; neutral to option 5 and "low or no" to response options 0-4.

TOP 3 huolenaiheet: Suomi vs. OECD-maat, syksy 2023

Huolet toimeentulosta, terveydestä ja kuormituksesta korostuvat

KUVIO 3. Mitkä asiat heikentävät henkilökohtaisia voimavarojasi? Mainitse 1–3 ensimmäisenä mieleesi tulevaa asiaa (teemoitellut avovastaukset, %).

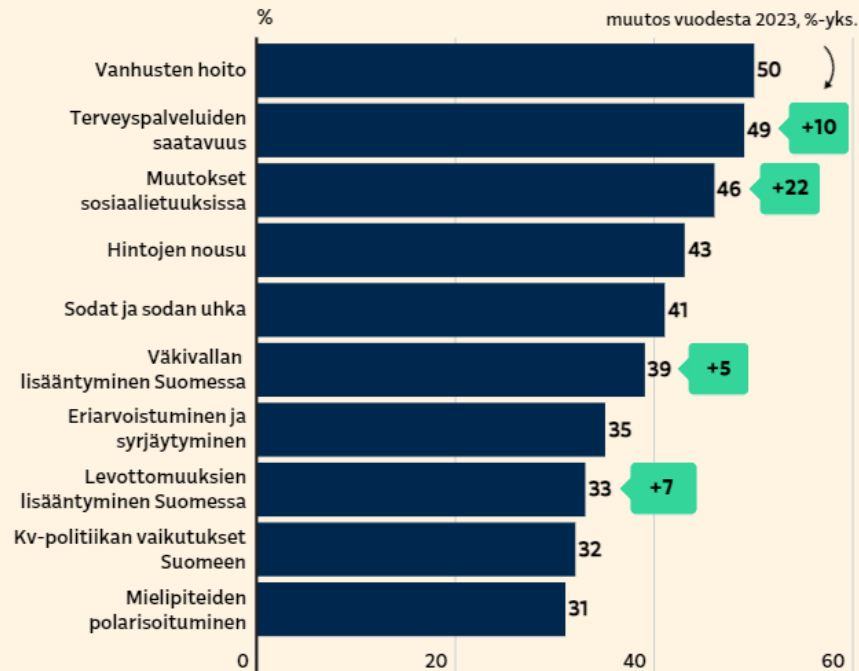

Lähde: E2 Tutkimus, Miten meillä menee? Katsaus suomalaisten mielenmaisemaan 2023

Huolet 2024 ja 2023, Yle Pelot ja Haaveet - tutkimus

10 suurimmaksi huoleksi koettua asiaa vuonna 2024

Lähitulevaisuutta ajatellen erittäin huolissaan olevien osuus kaikista vastaajista, %

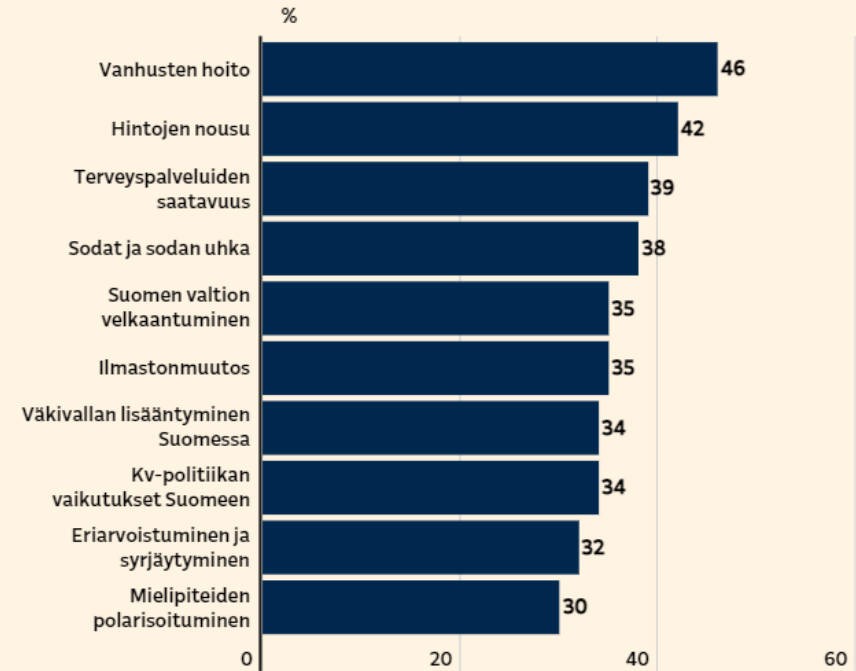

Eteenpäin >

Lähde: Pelot ja haaveet 2024 -tutkimus, Yle NewsLab & Norstat, vastaajia: 3 093, grafiikka: Samuli Huttunen / Yle

10 suurimmaksi huoleksi koettua asiaa vuonna 2023

Lähitulevaisuutta ajatellen erittäin huolissaan olevien osuus kaikista vastaajista, %

< Takaisin

Eteenpäin >

Lähde: Pelot ja haaveet 2023 -tutkimus, Yle NewsLab & Norstat, vastaajia: 2 012, grafiikka: Samuli Huttunen / Yle

VM turvaa tulevaa

The background is a solid teal color. It features several thin, white, curved lines that sweep across the frame. One line starts from the left edge and curves downwards towards the bottom right. Another line starts from the bottom left and curves upwards towards the right. A third line starts from the bottom left and curves upwards and then downwards towards the right. A fourth line starts from the right edge and curves upwards and then downwards towards the bottom left. These lines create a sense of movement and depth.

VM

TURVAA TULEVAA

- Huolehdimme julkisen talouden vakaudesta ja rakennamme julkista hallintoa entistä tehokkaammaksi, vaikuttavammaksi ja uudistumiskykyisemmäksi.
- Rakennamme ihmislähtöistä digitalisaatiota ja tiedon parempaa hyödyntämistä yhteiskunnassa.
- Luomme pelisääntöjä, jotka pitävät yllä luottamusta rahoitusmarkkinoiden vakaaseen, tehokkaaseen ja tasapuoliseen toimintaan.
- Rakennamme edellytyksiä kestäväälle talouskasvulle.

Valtiovarainministeriön organisaatio

Valtiovarainministeri
Riikka Purra

Elinkeinoministeri
Wille Rydman

Kunta- ja alueministeri
Anna-Kaisa Ikonen

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä
Juha Majanen

Viestintäjohtaja
Johanna Vesikallio
Lainsäädäntöjohtaja
Jouko Narikka
Valmiuspäällikkö
Timo Saastamoinen

Talouspolitiikan koordinaattori
Lauri Kajanoja
Strategia- ja tutkimusjohtaja
Olli Kärkkäinen

Valtiovarain controller -toiminto
Jaana Kuusisto
Sisäinen tarkastus
Heli Iirola

Hallinto- ja kehitysjohtaja
Anu Nousiainen

**Kansainvälisten ja rahoitus-
markkina-asioiden alivaltiosihteeri**
Leena Mörttinen

Hallintopolitiikan alivaltiosihteeri
Susanna Huovinen

**Kehittämisen ja
hallintotoiminto**

Budjettiosasto
Mika Niemelä
Kansantalousosasto
Mikko Spolander
Vero-osasto
Terhi Järvikare

Rahoitusmarkkinaosasto
Pauli Kariniemi
Kansainväliset rahoitusasiat
Tuuli Juurikkala
EU-sihteeristö
Marketta Henriksson

**Hyvinvointialueiden
ohjausosasto**
Ville-Veikko Ahonen

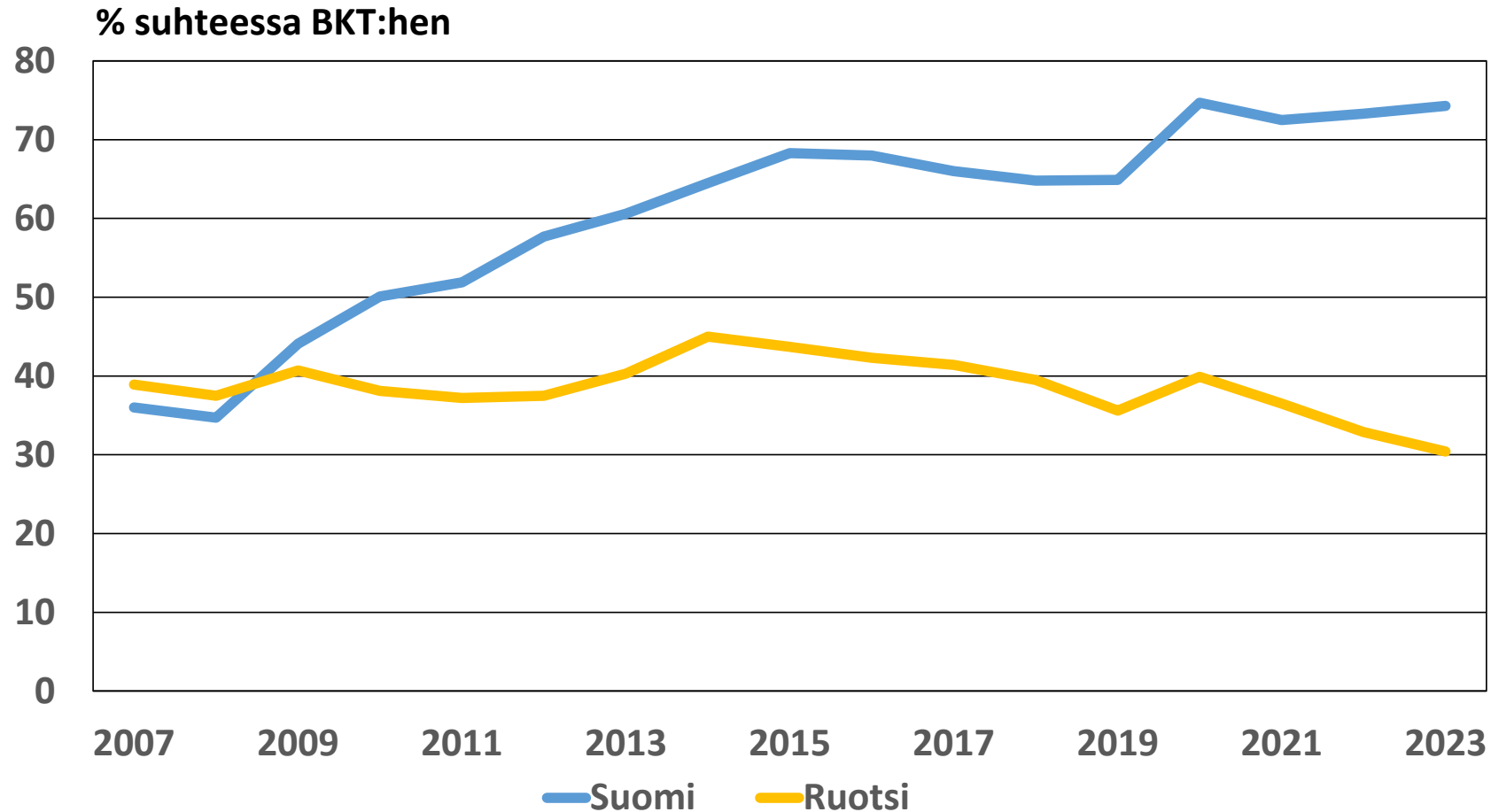
**Julkisen hallinnon tieto-
ja viestintätekninen osasto**
Jarkko Levasma
Kunta- ja alueosasto
Jani Pitkäniemi
Valtionhallinnon kehittämisosasto
Juha Sarkio

Valtion työnantajatoiminto
Sari Ojanen

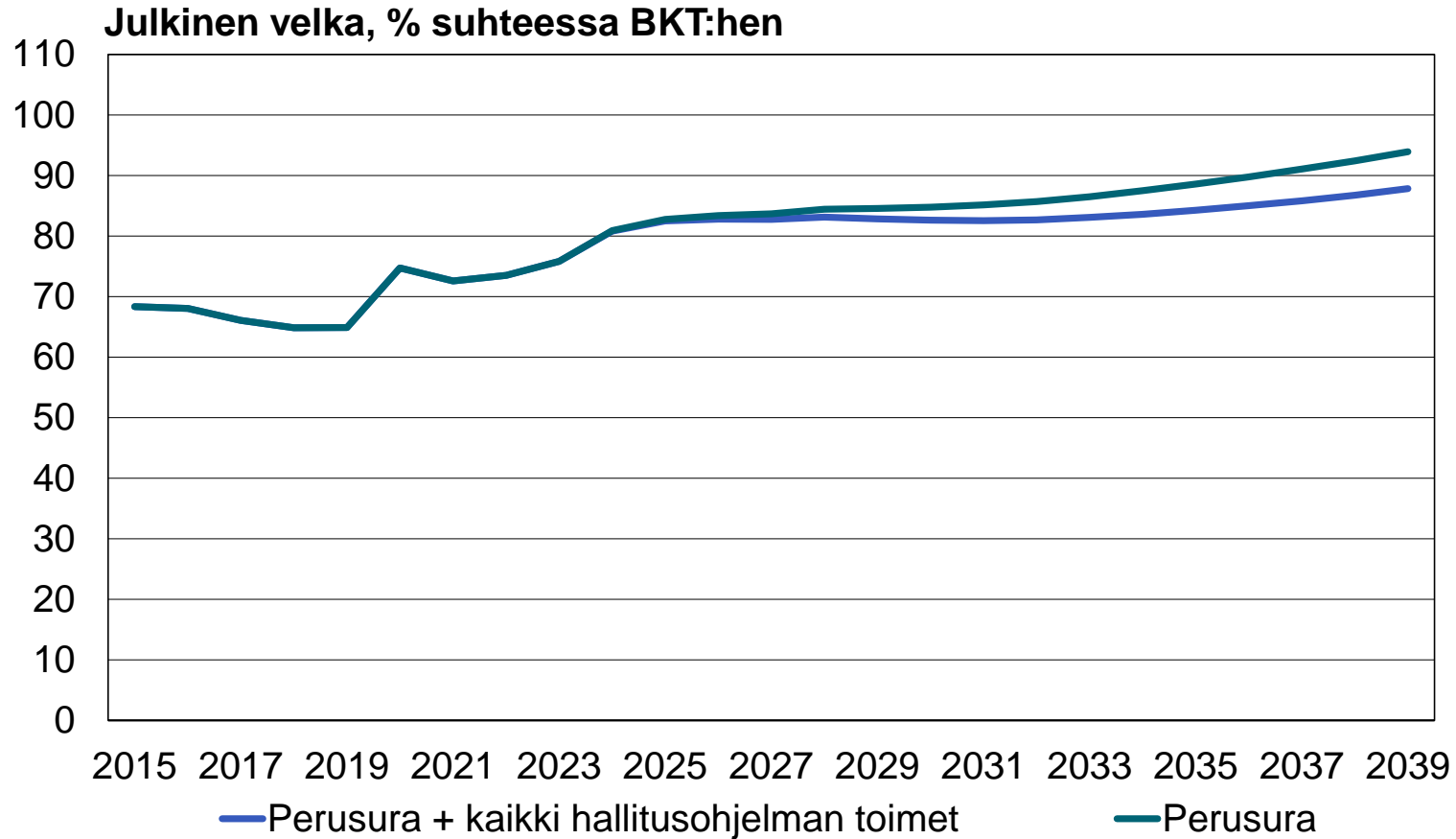

**Julkisen talouden
tilanne on vakava**

Julkinen velka Suomessa ja Ruotsissa

Tavoitteena velkasuhteen vakauttaminen

Sote:n menopaineiden hillintä on avainasemassa koko julkisen talouden näkökulmasta

Budjettitalouden menot hallinnonaloittain vuonna 2024

Budjettitalouden määrärahat hallinnonaloittain, mrd. euroa	2024
Eduskunta, Tasavallan presidentti ja Valtioneuvosto	0,4
Ulkoministeriö	1,3
Oikeusministeriö	1,2
Sisäministeriö	2,6
Puolustusministeriö	5,9
Valtiovarainministeriö	38,0
Opetus- ja kulttuuriministeriö	8,1
Maa- ja metsätalousministeriö	2,8
Liikenne- ja viestintäministeriö	3,7
Työ- ja elinkeinoministeriö	3,9
Sosiaali- ja terveysministeriö	16,5
Ympäristöministeriö	0,2
Valtionvelan korot	3,2
Budjettitalouden menot yhteensä, mrd. euroa	88,0
Budjettitalouden menot yhteensä, % BKT:sta	31,2 %

Hyvinvointialueiden
valtion rahoitus on
n. 25 mrd. € eli n.
28 % valtion
budjetista

Hyvinvointialueiden talouden tilanne on heikentynyt

- Hyvinvointialueiden yhteenlasketun **alijäämän ennakoitaan kasvavan noin 1,42 miljardiin euroon vuonna 2024.**
- Alijäämä kasvaisi yhteensä 169 milj. euroa kevään 2024 arviioon verrattuna ja 556 milj. euroa alkuperäisissä talousarvioissa ilmoitettuihin lukuihin verrattuna.
- **Alueelliset erot talouden tilassa ja näkymissä ovat merkittävät.** Yhdeksällä alueella vuoden 2024 alijäämäarvio on selvästi heikentynyt kevään arviosta.
- Tilanne kehittyy edelleen ja sitä seurataan. Vuoden 2023 perusteella melko suuretkin aluekohtaiset muutokset ovat vielä mahdollisia.
- **Alueiden heikentävä kehitys on merkittävä haaste koko julkisen talouden suunnittelun kannalta – valtion ohjaus tulee syksyn aikana tiivistymään.**

4. Hyvinvointialueiden ohjauksesta

Mitä on hyvinvointialueiden ohjaus?

- Valtion hyvinvointialueisiin kohdistama ohjaus on luonteeltaan strategista.
- Ohjaus perustuu lainsäädäntöön ja sen mukaisiin toimivaltuuksiin.
- Ohjauskeinoja ei saa käyttää laissa säänneltyä laajemmin tai laaventavasti.
- Ohjauksessa tulee huomioida kansanvaltaisuus eli itsehallintonäkökulma.
- Myös tehtävälainsäädäntö on osa ohjauksen kokonaisuutta.
- Toimiva HVA-valtio -suhde edellyttää tiivistä vuorovaikutusta ja jaettua tilannekuvaa.
- Hyvinvointialueiden rooli osana Suomen julkista hallintoa on edelleen käymistilassa.

Ministeriöiden yhteistyöhön ohjauksessa on panostettu

Ministeriryhmät:

Kestävän hyvinvointiyhteiskunnan ministeriryhmä (Kehy)
Talouspoliittinen ministerivaliokunta

Hyvinvointialueiden ohjauksen johtoryhmä
(puheenjohtajana vskp Juha Majanen, VM)
(varapuheenjohtajina STM ja SM kansliapäälliköt)

Valmistelujaosto
(puheenjohtajana alivaltiosihteeri Susanna Huovinen, VM)

Ohjaustiedon koordinaatioryhmä

Ohjaavien ministeriöiden linjaorganisaatiot:
ohjauksesta sekä tehtävälainsäädännöstä vastaavien osastojen /
yksiköiden tiivistynyt yhteistyö ja yhteinen asioiden valmistelu

Yhteistyö hyvinvointialueiden kanssa

Säädöksiin perustuvat
yhteistyörakenteet, kuten
neuvottelukunnat

HVA-johtajakokoukset (1 krt / kk)

Päätäjäverkostoihin osallistuminen
(erit. valtuustojen ja hallitusten pj:t)

Hyvil Oy:n kautta tapahtuva
yhteistyö

Teemakohtaiset verkostot

**Yhteinen tilannekuva edellyttää
lisäksi jatkuvaa yhteydenpitoa
alueisiin!**

Ohjaukseen liittyvät säädösmuutokset

- **Ohjauksen rakenteen täsmennykset**

- Ohjauksen sääntelyyn liittyvät vaihe 1 -ehdotukset voimaan 1.8.2024
- Neuvottelukuntarakenteen, neuvottelujen ja valtakunnallisten tavoitteiden yhtenäistäminen.
- VM:n yhteensovitusrooli lakiin kirjatuksi.

- **Ennakollisen talouden ohjauksen vahvistaminen**

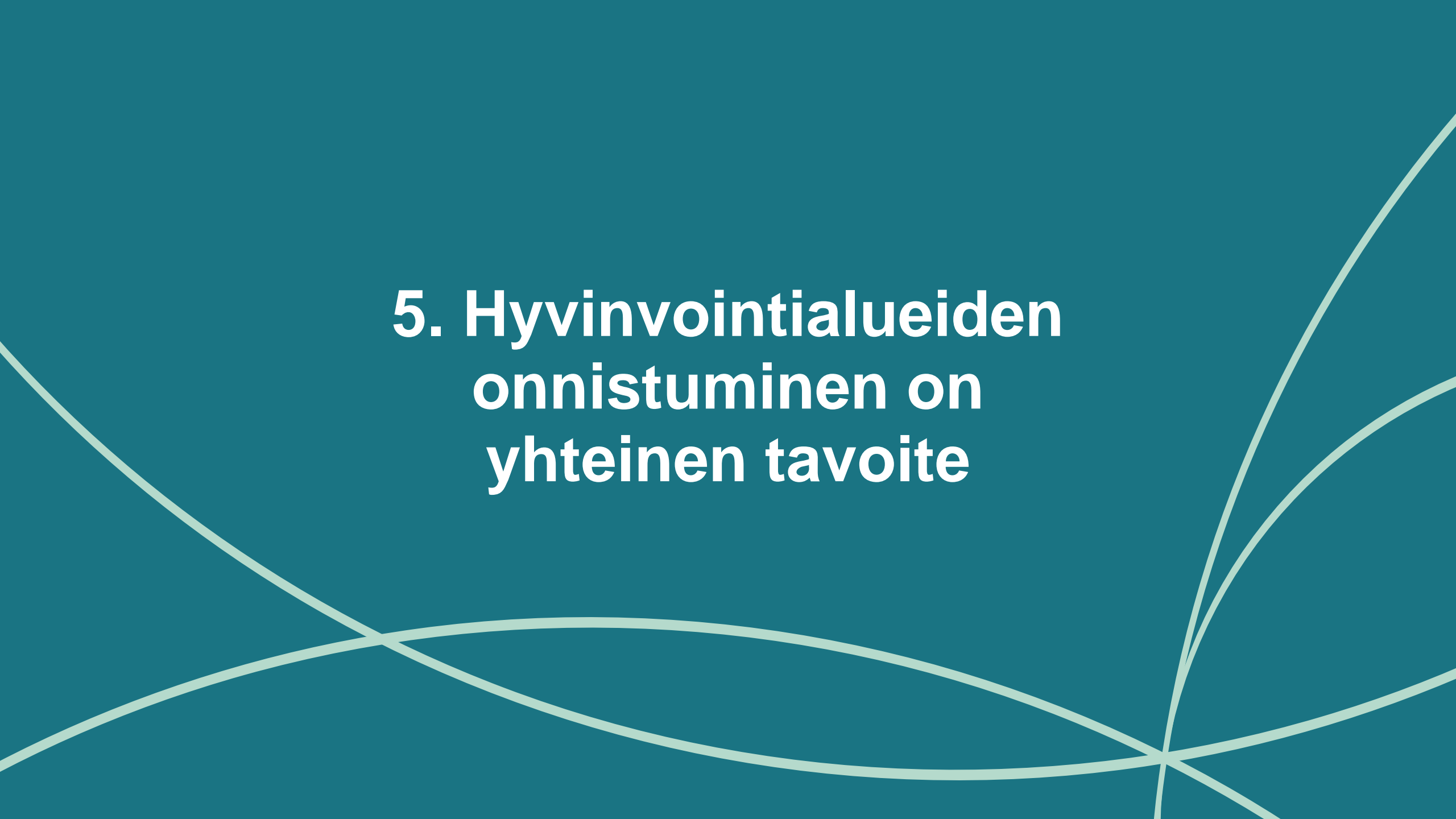
- Ohjauksen sääntelyyn liittyvien vaihe 2 -ehdotusten valmistelu käynnistyi vuoden 2024 alusta.
- Hyvinvointialueiden ennakollinen talouden ohjaus ja arviointimenettelyn muutokset.
- Säädösmuutokset eduskuntaan syksyn alussa.

- **JTS-pöytäkirjamerkinnot: investointien ohjausmenetelmien kiristäminen**

- VM-vetoinen työryhmä asetettu, mukana STM ja SM
- Koskee nykyisten ohjausmenetelmien tehostamista, mutta voi tuottaa myös sääntelymuutosesityksiä

Juuri nyt työllistäviä asioita VM:n näkökulmasta

- Toiminnan, talouden ja muutosohjelmien tehostettu seuranta.
- Uusien lakisäateisten ohjaustehtävien haltuunotto ja toteutus syksyllä 2024.
- Hyvinvointialueneuvottelukierroksen käynnistyminen lokakuussa.
- Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen lisärahoitushakemus.
- Lainanottovaltuuksiin liittyvät muutoshankkeet.
- Ohjaustietoon liittyvä kehittämistyö (ml. yksikkökustannusten hallitusohjelmahanke)
- Rahoituksen liittyvät säädösmuutokset.
- Esteellisyyskysymykset ja tähän liittyvän selvityksen toteutus.
- Tulossa: kunta- ja aluevaaleihin 13.4.2025 liittyvät valmistautumiset.

The background is a solid teal color. It features several thin, white, curved lines that sweep across the frame from the bottom and sides, creating a sense of movement and depth. The lines are smooth and vary in curvature, some appearing as gentle arcs while others are more pronounced curves.

5. Hyvinvointialueiden onnistuminen on yhteinen tavoite

Hyvinvointialueiden palvelut toimivat vakaasti

Alueiden uudistumisen vauhti on kuitenkin eritahtista

- Hyvinvointialueet arvioivat pystyvänsä järjestämään sote-palveluja riittävän yhdenvertaisesti.
- Koronan jälkeinen palveluiden tilanne on kohentunut – hoito/hoivavelkaa silti edelleen.
- Kaikilla alueilla on hyväksytyt muutosohjelmat ja suunnitelmat talouden tasapainottamiseksi.
- Viimeisimmät muutosohjelmat hyväksyttiin huhtikuussa.
- Muutosohjelmien kunnianhimo ja toimeenpanon vauhti vaihtelevat alueittain.
- Ohjelmien toimeenpanoa seurataan valtioneuvostossa tarkasti.

Alueiden toiminta uudistuu tietyiltä osin nopeasti

Erityisen nopeasti etenee digitaalisten ja etäpalvelujen käyttöönotto

Yli 200 000 pirkanmaalaista on kirjautunut OmaPirhaan

Pirkanmaan hyvinvointialueen digitaalinen asiointikanava OmaPirha on tullut tutuksi jo puolelle pirkanmaalaisista aikuisista.

Uutinen
9.8.2024 | Päivitetty 9.8.2024

Lähde: Pirha, 9.8.2024

"Digitaalisten palvelujen käyttö säästää 68 euroa per potilaskäynti"

Nykyisten digitaalisten kanavien täysimittainen käyttö voisi vähentää hyvinvointialueen kustannuksia miljoonilla.

Lähde: Lääkärilehti, 11.4.2024

Satakunta | Hyvinvointialue

Liikkuva laboratorio kiersi esittäytymässä pohjoisessa Satakunnassa

Renkailla kulkeva laboratorio korvaa kiinteitä näyttöpaikkoja etenkin haja-asutusalueilla.

Lähde: Satakunnan kansa, 25.4.2024

Kotiin ei tulekaan kodinhoitaja vaan etähoitaja kuvapuhelun välityksellä – ikäihmiset, kuten Hanna, 87, yllättävän tyytyväisiä

Lähde: MTV, 11.10.2023

Hyvinvointialue salli hoitajille ja lääkäreille täyden etätyön: tätä siitä seurasi

Terveystieteiden tutkimuskeskuksessa on saatu digipalveluista helpotusta työvoimapulaan. Esimerkiksi Etelä-Savon hyvinvointialueella lääkäreiden ja sairaanhoitajien työtä voi tehdä kokonaan etänä.

Lähde: Yle, 12.12.2023

Tilannekuva digitalisaation osalta

Hyvinvointialueet, HUS-yhtymä ja Helsingin kaupunki pitävät digitaalisten palveluiden merkitystä osana palvelustrategiaa merkittävänä.

Asiakas- ja potilastietojärjestelmien konsolidointi on käynnissä; järjestelmien käyttöönotot 2025-2027. Hankintoja on tehty yhteistyössä usean alueen kesken.

Digitaalisten palvelukanavien käyttö on kasvanut, kun alueet ovat ottaneet käyttöön digitaalisia sote-keskuksia ja -klinikoita.

In-house -yhtiöiden käyttö on laajaa. In-house -yhtiöt ovat pitkälti mahdollistaneet nopealla aikataululla tehdyt ICT-muutokset. HO:n mukainen min 10 % -omistusoikeusasia on valmisteilla ja sen ennakoitaan olevan jossain määrin haastava hyvinvointialueiden ICT-palvelutuotannon järjestämisen kannalta.

Digitaalisen turvallisuuden tilanne on parantunut hyvinvointialueilla. Hyvinvointialueiden järjestelmien konsolidaation keskeneräisyys kuitenkin vielä aiheuttaa epävarmuutta. Etenevä konsolidaatio parantaa teknisen ympäristön ja toimialan turvallisuutta.

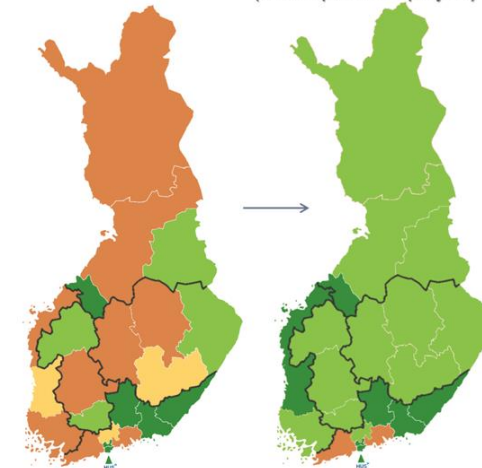
Tekoälyn käyttö ja tiedolla johtaminen nähdään keinoina toiminnan tuottavuuden kehittämiseksi. Tekoälyn lupaavat käyttökohteet on tunnistettu ja toimenpiteitä ratkaisujen edistämiseksi on aloitettu.

Digitaalisten palveluiden merkitys

Tilanne 2023

Muutosnäköymä vuoteen 2026
(5/2024 päätösten pohjalta)

Selite:

- Yhtenäinen HVA
- Pääosin yhtenäinen HVA
- Lähes pirstaleinen HVA
- Pirstaleinen HVA

Luottamusta ja toivoa pitää myös johtaa

- Olemme laajan luottamuksen ja vähäisen pelon maa
- Päättäjillä ja virkajohdolla eri tasoilla suuri vastuu – keskustelukulttuuria on aktiivisesti kehitettävä.
- Kovaakin keskustelua pitää voida käydä rakentavasti ja asiallisesti, eri tavalla ajattelevaa kunnioittaen.
- Yhteisöjen asema keskeinen – kuntien ja alueiden rooli kasvaa?
- Hallinnon eri tasojen välinen luottamus tärkeää – mahdollisuuksia yhteiseen keskusteluun on tietoisesti rakennettava

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!

SUSANNA.HUOVINEN@GOV.FI
VM.FI | @VMUUTISET